

<http://zakon.rada.gov.ua/>.

3. Жулев В.И., Митин В.П. Административная ответственность за нарушения правил дорожного движения. – М.: Транспорт, 1979. – 112с.
4. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. – Одеса: Юридична література, 2002. – 320с.
5. Колпаков В. Шкідливість і суспільна небезпека адміністративного делікту: розмежування за філософським виміром // Юридична Україна. – 2004. – № 10. – С.19-28.
6. Копейчиков В.В. Загальна теорія держави і права. – К.: Юрінком Інтер, 1997 – 320 с.
7. Студеникина М.С. Что такое административная ответственность? – М.: Сов. Россия, 1990. – 128с.

References

1. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennya vid 7 hrudnya 1984r. // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Kryminal'nyy kodeks Ukrainy vid 5 kvitnya 2001 r. // [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
3. Zhulev V.Y., Mytyn V.P. Admynstratyvnaya otvet'stvennost' za narusheniya pravyl dorodnoho dvyzheniya. – М.: Transport, 1979. – 112s.
4. Kivalov S.V., Bila L.R. Administratyvne pravo Ukrainy: Navchal'no-metodychnyy posibnyk. – Odesa: Yurydychna literatura, 2002. – 320s.
5. Kolpakov V. Shkidlyvist' i suspil'na nebezpeka administratyvnogo deliktu: rozmezhuвання za filosof's'kym vymyrom // Yurydychna Ukrainy. – 2004. – # 10. – S.19-28.
6. Kopeychukov V.V. Zahal'na teoriya derzhavy i prava. – K.: Yurinkom Inter, 1997 – 320 s.
7. Studenykina M.S. Chto takoe admynstratyvnaya otvet'stvennost'? – М.: Sov. Rossyya, 1990. – 128s.

Рецензент: д.ю.н., професор Козловський А.А.,

УДК: 347.21

Ярошенко В.І.,

здобувач кафедри адміністративного права

Інституту права імені князя Володимира Великого МАУП

АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ МОДЕЛЕЙ КАСАЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ В КРАЇНАХ

КОНТИНЕНТАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

У статті, на основі аналізу сучасної практики реалізації процесуальних норм, які регулюють касаційне провадження в адміністративному судочинстві зарубіжних країн, досліджено моделі інших держав у світлі європейських стандартів щодо засобів правового захисту при здійсненні правосуддя адміністративними судами України.

Ключові слова: адміністративний процес, інститут касації, стадія адміністративного провадження, вищі судові органи, три ланкова судова система.

Ярошенко В.И.,

соискатель кафедры административного права

Института права имени князя Владимира Великого МАУП

АНАЛИЗ СУЩЕСТВУЮЩЕЙ МОДЕЛИ

КАССАЦИОННОГО ПЕРЕСМОТРА СУДЕБНЫХ РЕШЕНИЙ В СТРАНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОЙ ПРАВОВОЙ СИСТЕМЫ

В статье, на основе анализа современной практики реализации процессуальных норм, которые регулируют кассационное производство в административном судопроизводстве зарубежных стран, исследованы модели других государств в свете европейских стандартов относительно методов правовой защиты при осуществлении правосудия административными судами Украины.

Ключевые слова: административный процесс, институт кассации, стадия административного производства, высшие судебные органы, трехступенчатая судебная система.

Yaroshenko V.I.,

Researcher of the Department of Administrative Law
Institute of Law of the AIDP Prince Volodymyr the Great

ANALYSIS OF EXISTING MODELS CASSATION REVIEW OF JUDICIAL DECISIONS IN CONTINENTAL LEGAL SYSTEM

This article, based on analysis of current practices implementing the procedural rules that regulate the appeal proceedings in the administrative proceedings of foreign countries, studied the model of other states in the light of European standards concerning methods of legal protection in the administration of justice by the administrative courts of Ukraine.

Actuality is that the current practice of implementing procedural rules governing cassation proceedings in the administrative proceedings demonstrates the need to improve not only the individual elements of the procedural order of judicial review by the administrative court of cassation, but detailed definition of all the features of the review and resolution of the case Administrative Court cassation. Research models cassation proceedings is essential to ensure the efficiency of the administration of justice, improvement of legal regulation of judicial procedure judicial review by the administrative court of cassation, updated administrative procedural legislation of Ukraine in the light of European standards for remedies of justice by administrative courts of Ukraine.

The conclusions are that a comparative analysis of existing models cassation review of judicial decisions which became final in administrative proceedings Britain, France, Germany, Poland, Latvia, Lithuania, Estonia and Ukraine, revealed that the cassation proceedings exist in different legal systems, but has different forms of embodiment and instantsynoho software. In other countries, the administrative courts of cassation have different content and scope of authority, but the main functionality of the court is to verify the legality of court decisions became final and correct judicial errors. In our opinion, despite changes in construction instantsyniyi judicial system of Ukraine, which were held by the Law of Ukraine "On judicial system and status of courts' final problem remains unsolved model cassation proceedings in the context of the study of theoretical principles and compliance with European standards. We believe that existing regulation in terms of the right to a cassation appeal necessitates the introduction of classical approaches to building instantsynoyi judiciary. We can note that the best one was a three-tier judicial system that is simple, understandable and affordable. This local, appellate courts and the Supreme Court of Ukraine.

Keywords: administrative process, the institution of cassation, the stage of administrative proceedings, higher courts, three-tier judicial system.

Актуальність проблематики. Сучасна практика реалізації процесуальних норм, які регулюють касаційне провадження в адміністративному судочинстві свідчить про необхідність удосконалення не тільки окремих елементів процесуального порядку перегляду судових рішень адміністративним судом касаційної інстанції, але й детального визначення усіх особливостей розгляду та вирішення справи адміністративним судом касаційної інстанції.

Стан наукого дослідження. Касаційне провадження було об'єктом наукових досліджень фахівців з господарського (Біда К.М., Осетинський А.Й.), цивільного процесів (Гусаров К.В., Тимошенко О.А) та адміністративного: серед таких слід вказати роботи В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, В.М. Бевзенка, І.П. Голосніченка, В.М. Горшеньова, Е.Ф. Демського, О.В. Кузьменко, В.К. Колпакова та інших.

Мета статті. Дослідження моделей касаційного провадження має важливе значення для забезпечення ефективності адміністративного судочинства, удосконалення правового регулювання судової процедури перегляду судових рішень адміністративним судом касаційної інстанції, оновлення адміністративного процесуального законодавства України у світлі європейських стандартів щодо засобів правового захисту при здійсненні правосуддя адміністративними судами України.

Виклад матеріалу. Касаційний суд – вища судова інстанція, здійснював перевірку судового рішення тільки з точки зору дотримання норм права, тоді як суди апеляційної

інстанції, в якості судів другої інстанції, переглядали справи по суті, розглядаючи як питання факту, так і питання права, допускаючи при цьому представлення нових доказів, здійснюючи їх перевірку і оцінку [1].

При характеристиці перегляду судових рішень у касаційному порядку, на нашу думку, важливе значення має дослідження моделей касації в інших країнах з позиції вітчизняного досвіду побудови системи адміністративних судів. В правових системах інших країн існує дві моделі організації органів адміністративної юстиції: континентальна та англосаксонська.

Що стосується континентальної системи організації органів адміністративної юстиції, то вона складається з двох моделей організації судового вирішення адміністративних спорів. Один з них втілений у більшості розвинутих країн континентально-європейської (статутної) системи права і передбачає існування у межах судової влади окремої спеціалізованої гілки адміністративних судів (Франція, Німеччина, Італія, Польща, Туреччина) або спеціалізованих адміністративних палат у структурі загальних судів (Іспанія, Нідерланди, Швейцарія). Безумовною перевагою такої моделі є професіоналізм і досвідченість професійних суддів, виходячи з їхньої чіткої спеціалізації. Особливість цієї моделі полягає також в існуванні особливої процедури розгляду судами адміністративних справ [2, с. 11-12].

Класичними прикладами моделі, яка передбачає існування спеціалізованих адміністративних судів, є Франція. Вказана адміністративна юстиція має чи не найдавніше коріння. Її становлення сягає кінця XVIII століття. Досвід Франції справив вплив на судову систему України, на ті положення стосовно касаційного провадження, які сьогодні існують в судовій системі України і які перейшли в адміністративне судочинство.

Аналіз систем адміністративних судів інших країн (Франція, Німеччина, Польща, Естонія), свідчить, що більшість з них має три ланки організації адміністративних судів, на чолі якої є верховний суд. Перша ланка адміністративних судів розглядає справу по суті, на другому рівні справа переглядається апеляційною інстанцією на предмет виявлення та усунення судових помилок, а третя вища ланка – це суд касаційної інстанції, рішення якого є остаточним і обов'язковим. Організаційно вищі судові органи в країнах континентальної правової системи складаються із судових палат (сенатів, колегій, відділів) із розгляду (перегляду) справ за різними предметними критеріями. Розгляд справ у всіх вищих судових органах є колегіальним. Такий інстанційний поділ системи адміністративних судів забезпечує перш за все єдність судової влади та практики.

Серед країн пострадянського простору показовою є дворівнева система адміністративних судів Литовської Республіки, відповідно до Законів Литовської Республіки «Про суди» від 31.05.1994 р. [5] та «Про створення адміністративних судів» від 14.01.1999 р. Так, система адміністративних судів Литви складається з п'яти окружних адміністративних судів та Вищого адміністративного суду.

Цікавою є система оскарження судових рішень в порядку касації в Республіці Казахстан. Так, згідно зі ст. 221 проекту Адміністративного процесуального кодексу Республіки Казахстан право касаційного оскарження і опротестування постанов і ухвал суду апеляційної інстанції належить сторонам і іншим особам, що беруть участь

у справі. Касаційну скаргу мають право подати також особи, не залучені до участі у справі, але відносно прав і обов'язків яких суд виніс постанову або ухвалу. Судове рішення також може опротестувати прокурор. При цьому, повноваження розгляду касаційної скарги, згідно ст. 212 Кодексу належить обласним та прирівняним до них судам у складі не менше трьох суддів. При розгляді касаційної скарги суд розглядає законність та обґрунтованість судових рішень судів нижчих інстанцій. Згідно зі ст. 223 Кодексу при розгляді касаційної скарги суд перевіряє законність і обґрунтованість судових актів першої і апеляційної інстанції по наявних в справі матеріалах в межах аргументів скарги, протесту. Суд касаційної інстанції в межах заявленого позову досліджує нові докази, які не були представлені суду першої і апеляційної інстанції з поважних причин [2].

Аналізуючи положення проекту адміністративного процесуального кодексу Республіки Казахстан можна зазначити, що рішення суду касаційної інстанції по адміністративній справі не є остаточним і може бути розглянуто у порядку нагляду. Згідно зі ст. 238 Кодексу адміністративна справа може бути витребувана з відповідного суду для перевірки в порядку нагляду Генеральним Прокурором Республіки Казахстан або за його дорученням заступниками Генерального прокурора Республіки Казахстан, прокурорами областей і прирівняними до них прокурорами, а також судьями Верховного Суду Республіки Казахстан, тільки за наявності встановлених цією статтею приводів і підстав. Підставою для перегляду у порядку нагляду судових рішень, які набрали законну силу є істотне порушення норм матеріального або процесуального права. Перегляд цих рішень здійснює наглядова колегія Верховного Суду Республіки Казахстан [6].

Однак, і у цьому разі прийняте судове рішення не може бути остаточним. Згідно зі ст. 235 Кодексу [6] постанови наглядової колегії Верховного Суду Республіки Казахстан можуть бути переглянуті у виняткових випадках у зв'язку зі встановленням даних про те, що прийнята постанова може привести до тяжких безповоротних наслідків для життя, здоров'я людей або для економіки і безпеки Республіки Казахстан.

Таким чином, ми бачимо, що в Республіці Казахстан пропонується трирівнева система касаційного оскарження судових рішень в адміністративному судочинстві.

Сьогодні в республіці Казахстан розгляд публічно-правових спорів здійснюється за правилами цивільного судочинства як загальними судами, обласними судами (про оскарження нормативно-правових актів, виборчі спори, спори з приводу визнання статусу особи (ст. 28 ЦК РК) міжрайонними спеціалізованими судами (оскарження постанов про адміністративні правопорушення, податкові спори ст. 24, ст. 30 ЦК РК) [7]. Судом касаційної інстанції в Республіці Казахстан є Верховний Суд. Аналіз положень Глави 42-2 «Проведення в суді касаційної інстанції», Глави 42-1 «Оскарження та опротестування постанов та ухвал суду апеляційної інстанції в касаційному порядку» [7] дозволяють дійти висновку, що касаційний перегляд справ, які випливають з публічно-правових спорів здійснюється за правилами вищевказаного проекту Адміністративного процесуального кодексу, тобто мають триступеневе касаційне провадження (в обласних судах, наглядовою палатою Верховного Суду Республіки Казахстан, у Верховному Суді Республіки Казахстан)

Водночас, можна зазначити, що практично в усіх країнах колишніх республік СРСР існує сфера адміністративної юстиції. Однак існують держави, в яких прийнято окремі адміністративно-процесуальні закони та створені адміністративні суди (Латвія, Литва, Естонія, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан), а також держави, в яких адміністративне судочинство здійснюється за правилами цивільного та його різновидів судочинства (Росія, Білорусія, Казахстан, Киргизстан, Узбекистан, Таджикистан, Туркменістан).

Окремі адміністративні суди створені в Литві, Естонії, Латвії, Вірменії. У Литві діє замкнута дворівнева система адміністративних судів. У Латвії окремі адміністративні суди створені на двох рівнях, але вищою інстанцією для них є Верховний Суд. У Вірменії діє лише один адміністративний суд [8, с. 139].

Традиційно, у касаційній інстанції розглядаються матеріали справи щодо наявності порушень матеріального і процесуального закону. У світовій практиці функції касаційного перегляду виконують судові органи, які посідають найвище становище в судовій ієрархії. Одночасно призначення вищих судових інстанцій полягає у вирішенні найскладніших питань правозастосування, спрямуванні судової практики й забезпеченні стабільності судової системи. Тож касаційна інстанція має бути організаційно єдиною, оскільки при розподілі її функцій між декількома судами не може бути встановлена одноманітність судової практики.

Таким чином, касація у різних правових системах характеризується наступними ознаками. Перш за все, касація складає основний зміст повноважень найвищих судових інстанцій; по-друге, касація слугує забезпеченню єдності практики правозастосування в судах; по-третє, касаційні суди зосереджені на розгляді питань права і, відповідно, до їх компетенції не відноситься обов'язок по судовому встановленню фактів; по-четверте, інститут касації передбачає виключно колегіальний розгляд справ [9].

Наприклад, у Республіці Білорусії відсутній спеціалізований правовий акт, який регулює адміністративне судочинство. В цій країні адміністративне судочинство здійснюється за правилами Цивільного процесуального кодексу Республіки Білорусії [10]. В цьому нормативно-правовому акті у Главі 29 «Проведення у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин» містяться правила адміністративного судочинства. Крім того, цей кодекс не містить в собі інституту апеляції. Оскаржити рішення суду першої інстанції, яке не набрало законної сили, можна у касаційному порядку.

Відповідно до ст. 399 ЦПК Білорусії, право оскаржити рішення суду першої інстанції, яке не набрало законної сили, мають сторони, а також інші юридично зацікавлені в у справі особи та особи, про права та обов'язки яких міститься у рішенні суду. Також, прокурор наділений повноваженнями опротестувати рішення суду першої інстанції шляхом подання касаційного протесту [10]. Стаття 409 Кодексу містить вимоги до касаційної скарги або касаційного протесту прокурора, але не такі детальні, як це передбачено у ст. 213 «Вимоги до апеляційної скарги» КАСУ.

Законодавець у ст. 410 ЦПК Білорусії встановив 10 денний термін з моменту прийняття рішення по справі, оскарження рішення суду першої інстанції [10]. Питання впливу процесуальних строків у випадках, коли рішення суду не було складено у повному обсязі не регулюються. Що стосується процедури розгляду касаційної скарги

або касаційного протесту, то вона у ЦПК Білорусії детально регламентована і є дещо схожою з відповідними положеннями КАСУ.

Також, не можна не звернути увагу на відсутність інституту апеляції в адміністративному судочинстві Вірменії. Так, перегляд судових рішень, згідно з Кодексом адміністративного судочинства Вірменії від 28.11.2007 р., здійснюється лише у касаційному порядку, а також у зв'язку з ново виявленими обставинами. Питання перегляду судового рішення у касаційному порядку регулюються статтею 118 Кодексу адміністративного судочинства Вірменії, в якій зазначено, що розгляд касаційних скарг здійснюється за правилами Цивільного процесуального кодексу Республіки Вірменія. Крім того, у частині 2 цієї статті зазначається про можливість оскаржити рішення суду й особам, які не брали участі у справі, але в рішенні суду, що оскаржується, наявна інформація про права та обов'язки таких суб'єктів [11].

Отже, аналіз адміністративно-процесуального законодавства інших країн щодо права касаційного оскарження рішень адміністративних судів дозволяє зробити деякі висновки та узагальнення.

По-перше, не можна не звернути увагу на той факт, що, на нашу думку, вітчизняне законодавство, на відміну від відповідних процесуальних кодексів згаданих вище країн, більш детально регулює всі питання, що стосуються перегляду судових рішень касаційною інстанцією в адміністративному судочинстві, а саме визначає процесуальний статус суб'єктів реалізації права на оскарження, врегульовує всі питання, пов'язані зі впливом процесуальних строків, вимог до апеляційної скарги та порядку її подання.

По-друге, у багатьох країнах, які нами було проаналізовано, правом на оскарження наділений прокурор, який може опротестувати рішення суду апеляційної інстанції. На нашу думку, право опротестування рішення суду апеляційної інстанції прокурором, незалежно від його участі у справі, є рудиментом Радянського Союзу.

Висновки. Порівняльний аналіз існуючих моделей касаційного перегляду судових рішень, що набрали законної сили, в адміністративному судочинстві Великої Британії, Франції, Німеччини, Польщі, Латвії, Литви, Естонії та України, дозволив встановити, що касаційне провадження існує в різних правових системах, але має різні форми втілення та інстанційного забезпечення. В інших країнах адміністративні суди касаційної інстанції мають різні за змістом та обсягом повноваження, однак головним функціональним призначенням цієї судової інстанції є перевірка законності судових рішень, що набрали законної сили та виправлення судових помилок.

На нашу думку, незважаючи на зміни в інстанційній побудові судової системи України, які відбулися з прийняттям Закону України «Про судоустрій і статус судів», остаточно не вирішеною залишається проблема моделі касаційного провадження в контексті обґрунтування її теоретичних засад та відповідності європейським стандартам. Вважаємо, що існуюче нормативне регулювання в сенсі реалізації права на касаційне оскарження зумовлює необхідність упровадження класичних підходів до інстанційної побудови судової системи. Можемо відзначити, що найкращою була триланкова судова системи, яка є простою, зрозумілою і доступною. Це місцеві, апеляційні суди і Верховний Суд України.

Список використаних джерел

1. Арсенов И. Г. Арбитражный процесс: Проблемы кассационного пересмотра / И. Г. Арсенов. – М.: Норма, 2004.
2. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України // Автори-упорядники І. Б. Коліушко, Р. О. Куйбіда – К.: Факт, 2003. – 536 с.
3. Закон Польщі «Про судочинство в адміністративних судах» від 30.08.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru/archives/949/3>.
4. Государственный суд. Эстонская Республика – официальный сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nc.ee/?id=172>.
5. Закон Литовської Республіки «Про суди» від 31.05.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [/ http://worldconstitutions.ru/archives/889](http://worldconstitutions.ru/archives/889).
6. Адміністративний процесуальний кодекс Республіки Казахстан. Проект від 23.11.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adilet.gov.kz/ru/node/12106>.
7. Цивільний процесуальний кодекс Республіки Казахстан від 13.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://online.zakon.kz/Document/doc_id=1013921.
8. Куйбіда Р. О., Тимошук В. П. Развитие административной юстиции в странах колишнего Радянского Союзу. – К.: Книги для бізнесу, 2010. – 144 с.
9. Осетинський А. Й. Організація та функціональні засади діяльності касаційної інстанції (на прикладі судової палати Вищого господарського суду України): Автореф. дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.10. – судострій; прокуратура та адвокатура / А. Й. Осетинський. – К., 2005. – 19 с.
10. Цивільний процесуальний кодекс Республіки Білорусії від 11 січня 1999 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pravo.by/world_of_law/text.asp?RN=hk9900238#&Article=399.
11. Кодекс адміністративного судочинства Республіки Вірменія від 28.11.2007 р.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.parliament.am/legislation.php>.

References:

1. Arsenov Y. H. Arbytrazhnyy protsess: Problemy kassatsyonnoho peresmotra / Y. H. Arsenov. – М.: Norma, 2004.
2. Administratyvna yustytisiya: yevropeys'kyi dosvid i propozytsiyi dlya Ukrainy // Avtory-uporyadnyky I. B. Koliushko, R. O. Kuybida – К.: Fakt, 2003. – 536 s.
3. Zakon Pol'shchi «Pro sudochynstvo v administratyvnykh sudakh» vid 30.08.2002 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://worldconstitutions.ru/archives/949/3>.
4. Hosudarstvennyy sud. Эстонская Respublyka – ofytsyal'nyy sayt. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.nc.ee/?id=172>.
5. Zakon Lytovs'koyi Respubliki «Pro sudy» vid 31.05.1994 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://worldconstitutions.ru/archives/889>.
6. Administratyvnyy protsesual'nyy kodeks Respubliki Kazakhstan. Proekt vid 23.11.2011 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.adilet.gov.kz/ru/node/12106>.
7. Tsyvil'nyy protsesual'nyy kodeks Respubliki Kazakhstan vid 13.07.1999 r. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://online.zakon.kz/Document/doc_id=1013921.
8. Kuybida R. O., Tymoshchuk V. P. Rozvytok administratyvnoyi yustytisiyi v krayinakh kolyshn'oho Radyansk'oho Soyuzu. – К.: Knyhy dlya biznesu, 2010. – 144 s.
9. Osetyns'kyy A. Y. Orhanizatsiya ta funktsional'ni zasady diyal'nosti kasatsiyanoi instantsiyi (na prykladi sudovoyi palaty Vyshchoho hospodars'koho sudu Ukrainy): Avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.10. – sudostriy; prokuratura ta advokatura / A. Y. Osetyns'kyy. – К., 2005. – 19 s.
10. Tsyvil'nyy protsesual'nyy kodeks Respubliki Bilorusiyi vid 11 sichnya 1999 r.: [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: http://www.pravo.by/world_of_law/text.asp?RN=hk9900238#&Article=399.
11. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Respubliki Virmeniya vid 28.11.2007 r.: [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.parliament.am/legislation.php>.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Дрозд О.Ю.